

ונואפּים, ומערבּים בכמה מעשים רעים, ומתחזקים בכחם להרע.

וירשאל אין תקף וכח לנצח אותם פרט לפה שלהם, בתולעת הזו שאין לה תקף וכח אלא בפיה, ובפיה היא שוכרת הפל, ולכן נקראו ישראל תולעת.

עוד, אל תיראי תולעת יעקב - מה תולעת אין בריה בעולם כמו תולעת המשי הזו שטווים בו, שממנה יוצאים כל לבושי כבוד, לבושי המלכים, אחר כך זורעת זרעים ומתה, ומאותו הזרע שגשאר ממנה מתקיימת כמו מקדם והיה בקיום - כך ישראל הם כמו התולעת הזו, שאף על פי שמתים, יחזרו ויתקיימו בעולם כמו מקדם.

והרי נאמר [שכתוב] (ירמיה יח) (כ) [הנה] כחמר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל. מה זה כחמר? אלא זהו חמר של אותה זכוכית, שאף על גב שגשבר - נתקן, ויש לו תקנה כמו מקדם.

מתי ישראל - זה עץ החיים. שמשום שישאל דבוקים בעץ החיים, לכן יהיו להם חיים ויקומו מן העפר ויתקיימו בעולם ויהיו לעם אחד לעבד את הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (צפניה א) לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד.

רבי אלעזר ורבי יצחק היו הולכים בדרך, והגיע זמן קריאת שמע, וקם רבי אלעזר וקרא קריאת שמע והתפלל תפלתו. אחר כך אמר לו רבי יצחק, והרי שנינו, שעד שלא יצא אדם לדרך, צריך לטל רשות מרבנו ו להתפלל תפלתו.

אמר לו, משום ששפיצאתי לא היה זמן תפלה ולא הגיע זמן קריאת שמע. עכשו שהשמש

לביש, ואתתקפו בחילהון לאבאשא. וישאל לית לון תקפא וחילא לנצחאה לון בר בפומהון, כתולעתא דא דלית לה תקפא וחילא אלא בפומא, ובפומא מתבר כלא, ועל דא אקרון ישראל תולעת. תו אל תיראי תולעת יעקב, מה תולעת לית לבריה דעלמא כהאי תולעת דמשי דסיסטרא, דמנה נפקי כל לבושי יקר טיסטרי דמלכין, לבתר זרע זרעין ומית, ולבתר מההוא זרעא דאשתאר מניה אתקיים כמלקדמין והא איהו בקיומא. כך ישראל אינון כהאי תולעת. דאף על גב דמתין, יתהדרון ויתקיימון בעלמא כמלקדמין.

והא אתמר (ד"א ל"ג דבתיב) (ירמיה יח) (כ) [הנה] כחמר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל. מאי כחמר. אלא דא הוא חמר דההוא זכוכית, דאף על גב דאתבר אתתקן ואית ליה תקנה כמלקדמין.

מתי ישראל, דא אילנא דחיי, דבגין דישאל אינון אתדבקו באילנא דחיי, בגין כך יהא חיי לון ויקומו מן העפר ויתקיימו בעלמא, ויהו לעם חד למפלח ליה לקדשא בריך הוא. כמה דאת אמר (צפניה א) לקרא כלם בשם יי לעבדו שכם אחד.

רבי אלעזר ורבי יצחק הוו אזלי בארחא, ומטא זמנא דקריאת שמע, וקם רבי אלעזר וקרא קריאת שמע וצלי צלותיה. לבתר אמר ליה רבי יצחק, והא תנינן דעד לא פווק בר נש לארחא אפעי ליה לנטלא רשו ממאריה ולצלי צלותיה.

אמר ליה, בגין דכד נפיקנא לא הוה זמן צלותא ולא מטא זמנא דקריאת שמע, השתא דשמשא נהיר צלינא. אבל עד לא

מאירָה, התפללתי. אָבֵל עַד שְׁלֹא יֵצְאֵנִי לְדֶרֶךְ, בְּקִשְׁתִּי בְקִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ וְנִמְלַכְתִּי בוֹ, אָבֵל תִּפְלֶה זוֹ לֹא הִתְפַּלֵּלְתִּי.

שְׁהִי אֲנִי עוֹסֵק בַּתּוֹרָה מִחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְכֹאשֶׁר הִגִּיעַ הַבֹּקֶר, עַד עֲכָשׁוּ לֹא הָיָה זְמַן לְהִתְפַּלֵּל תִּפְלֶה, מִשּׁוּם שְׁאוּתָהּ שְׁעָה שֶׁל קִדְרוֹת הַשַּׁחַר נִמְצָאֵת אֵשׁ מְדַבֶּרֶת עִם בַּעֲלָהּ וְהֵם בְּסוֹד כְּאֶחָד, שְׁהִיא רוֹצֶה לְלַכֵּת לְמִשְׁכָּנָהּ עִם עֲלָמוּתֶיהָ שְׁיוֹשְׁבוֹת עִמָּה, וְלִכְּנֹן לֹא צָרִיף הָאָדָם לְהַפְסִיק דְּבוּרָם כְּשֶׁמְחַבְּרִים כְּאֶחָד וְלִהְיוֹת דְּבָר אַחֵר בִּינֵיהֶם. וְעַכְשָׁו שְׁהֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, הוּא זְמַן הַתִּפְלָה לְהִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵהוּ, שְׁכַתוֹב (תהלים עב) יִירָאוּךְ עִם שֶׁמֶשׁ. מִהוּ עִם שֶׁמֶשׁ? לְשֹׁמֵר אֹרֶךְ הַשֶּׁמֶשׁ עִמָּנוּ לְהֵאִיר לָהּ, שְׁהִי יִרְאֶה עִם הַשֶּׁמֶשׁ צָרִיף, וְלֹא לְהַפְרִידָם. וְכִשְׁלֹא מֵאִיר הַיּוֹם, הוּא לֹא יִרְאֶה עִם הַשֶּׁמֶשׁ, וְצָרִיף לְחַבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד, וְזֶהוּ עִם שֶׁמֶשׁ.

הִלְכּוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית שְׂדֵה אֶחָד יֵשְׁבוּ. זָקָפוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ הֵר אֶחָד שֶׁהָיוּ עוֹלִים בְּרוֹמּוֹ בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת. פָּחַד רַבִּי יִצְחָק. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, לָמָּה אַתָּה פּוֹחֵד? אָמַר לוֹ, רָאִיתִי שֶׁהֵר הַזֶּה קָשָׁה, וְרָאִיתִי אֶת הַבְּרִיּוֹת הַלְלוֹ שֶׁהֵן מְשֻׁנוֹת, וּפְחַדְתִּי שְׁלֹא יֵצְרוּ לָנוּ. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁפּוֹחֵד - מִחֲטָאִים שֶׁבִּידֵיו יֵשׁ לוֹ לִפְחַד. בֹּא רֹאֵה, אֵין אֵלֶּה מְאוֹתֵן בְּרִיּוֹת קְשׁוֹת שֶׁהָיוּ נִמְצָאוֹת בְּהָרִים.

פָּתַח וְאָמַר: וְאַלֶּה בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וְעֵנָה הוּא עֵנָה אֲשֶׁר מִצָּא אֶת הַיָּמִם וְגו'. פֶּסוּק זֶה בְּאַרְוֵהוּ, אָבֵל בֹּא רֹאֵה, אֵין אֵלֶּה אוֹתָם שְׁכַתוֹב בָּהֶם (דברים ב) הָאֲמִים לְפָנֶיךָ יֵשְׁבוּ בְּהָ וְגו', וּבְנֵי עֲשׂוֹ יִירָשׁוּם וְגו'.

נִפְקָנָא לְאַרְחָא בְּעֵינָא בְּעוֹתָא מְנִיָּה וְאַמְלִכְנָא בֵּיהּ, אָבֵל צְלוּתָא דָּא לֹא צְלִינָא.

דָּהָא אָנָּה אֲשֶׁתִּדְלָנָא בְּאוֹרֵייתָא מִפְּלָגוֹת לִילִיָּא, וְכֵד אַתָּה צְפָרָא עַד כְּעֵן לֹא הָיָה עֲדָנָא לְצִלֵּי צְלוּתָא. בְּגִין דִּהֵּיָּא שְׁעָתָא דְּקִדְרוֹתָא דְּצְפָרָא אֲשֶׁתִּפְּחָ, אַתָּה מְשִׁתְּעִיָּא בְּבַעֲלָהּ, וְאֵינּוֹן בְּרָזָא כְּחָדָא, דְּבַעֲיָא אִיהִי לְמִיָּהוּ לְמִשְׁכָּנָא בְּעוֹלָמָתָהָ דִּיתְבִּי בְּהָדָה. וּבְגִין כֵּן לֹא בְּעִי לִיָּה לְבָר נָשׁ לְמִפְסָק מְלִיָּהוּ דְּמִתְחַבְּרִין כְּחָדָא וְלֹאֲעֵלָא מְלָה אַחְרָא בִּינֵייהוּ.

וְהַשְׁתָּא דְּנִהִיר שְׁמֶשׁא הוּא עֵדֵן צְלוּתָא לְצֵלָאָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. דְּכַתִּיב, (תהלים עב) יִירָאוּךְ עִם שֶׁמֶשׁ. מִהוּ עִם שֶׁמֶשׁ, לְנִטְרָא נִהוּרָא דְּשֶׁמֶשׁא בְּהָדֵן לְאַנְהָרָא לָהּ, דָּהָא יִרְאֶה בְּהָדֵי שְׁמֶשׁא אֲצִטְרִיף וְלֹא לְאַפְרָשָׁא לֹון. וְכֵד לֹא נִהִיר יִמָּא לָאו הוּא יִרְאֶה בְּהָדֵי שְׁמֶשׁא, וְצִרִיכָא לְחַבְּרָא לֹון כְּחָדָא. וְדָא הוּא עִם שֶׁמֶשׁ.

אֲזַלְי, כֵּד מָטוּ חַד בִּי חֲקֵל, יִתְבוּ. זָקָפוּ עֵינֵייהוּ וְחִמָּא לִיָּה לְטוֹרָא דְּהוּו סִלְקוּ בְּרוּמִיָּה בְּרִיָּין מְשֻׁנִּיין, דְּחִיל רַבִּי יִצְחָק, אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר אֲמַאי דְּחִילָת. אָמַר לִיָּה חִמִּינָא דְּהֵאִי טוֹרָא אִיהוּ תְקִיף, וְחִמִּינָא אֵלִין בְּרִיָּין דְּאֵינּוֹן מְשֻׁנִּיין וְדְּחִילָנָא דְּלֹא יִקְטְרִגוּ לָן, אָמַר לִיָּה מָאן דְּדְּחִיל מְחֻטָּאֵי דְּבִידִיָּה אִית לִיָּה לְמִדְּחַל. תָּא חֲזִי, לָאו אֵלִין מְאִינּוֹן בְּרִיָּין תְּקִיפִין דְּהוּו מְשִׁתְּפַחִין בְּטוֹרִיָּא.

פָּתַח וְאָמַר. וְאַלֶּה בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וְעֵנָה הוּא עֵנָה אֲשֶׁר מִצָּא אֶת הַיָּמִם וְגו', הֵאִי קָרָא אוּקְמוּהָ, אָבֵל תָּא חֲזִי, לָאו אֵלִין אֵינּוֹן דְּכַתִּיב בְּהוּ (דברים ב) הָאֲמִים לְפָנֶיךָ יֵשְׁבוּ בְּהָ וְגו' וּבְנֵי עֲשׂוֹ יִירָשׁוּם וְגו'.